

Výukový materiál zpracovaný v rámci operačního programu **Vzdělávání pro konkurenceschopnost**

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Registrační číslo: CZ.1.07/1. 5.00/34.0084

Šablona: III/2 Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT

Sada: 2 C

Číslo: VY_32_INOVACE_MYS_4ROC_13

Psovití

Předmět: **MYSLIVOST**

Ročník: **4**

Anotace: Seznámení žáků s čeledí psovití a jejími jednotlivými zástupci

Klíčová slova: Vlk obecný, liška obecná, psík mývalovitý

Výukový zdroj: Prezentace Microsoft PowerPoint 2010

Typ interakce: Výkladová prezentace

Jazyk: Čeština

Datum: 5. 11. 2012

Autor: Ing. Petr Ťulpík

Adresa školy: Střední škola zemědělská Přerov, Osmek 47

Psovití

Vědecká klasifikace

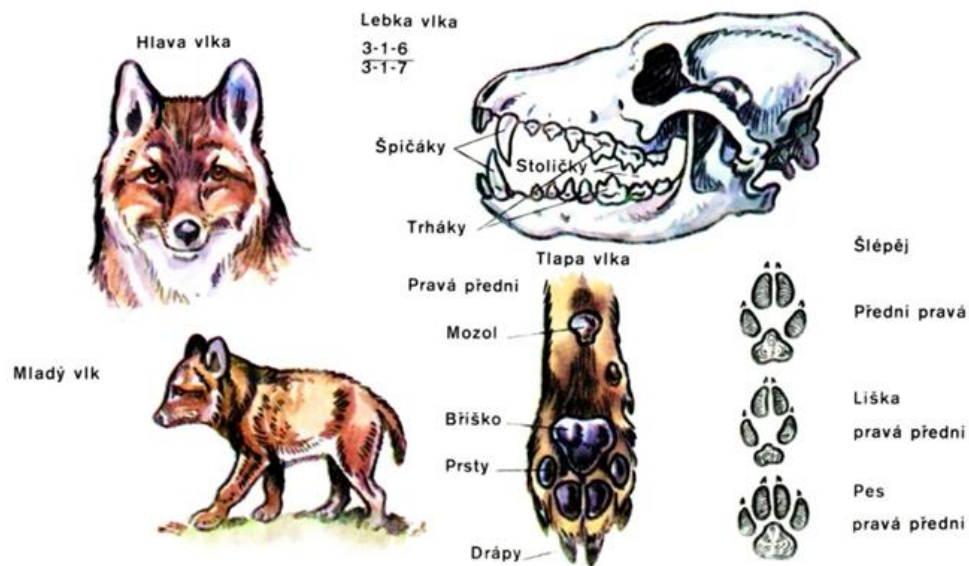
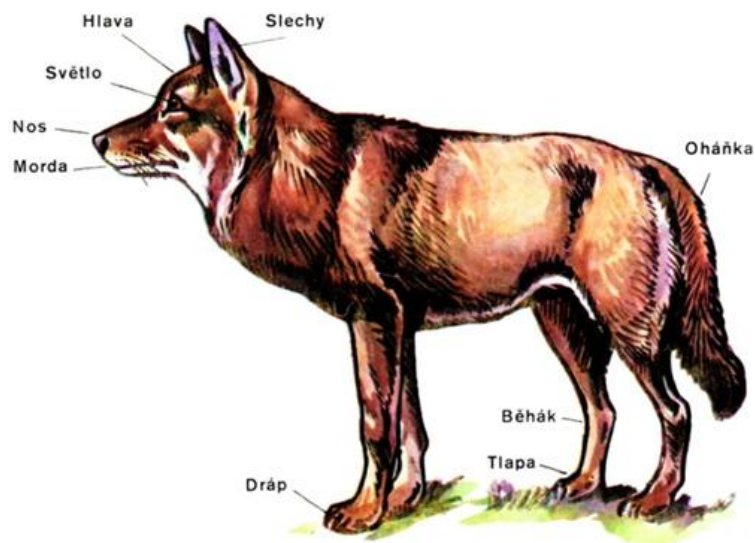
Říše:	Živočichové (Animalia)
Kmen:	Strunatci (Chordata)
Podkmen:	Obratlovci (Vertebrata)
Třída:	Savci (Mammalia)
Podtřída:	Živorodí (Theria)
Řád:	Šelmy - Carnivora
Podřád:	
Čeleď:	Psovití - Canidae

Psovití

Lov na vlka a lišku

Psovití - Vlk obecný (*Canis lupus* L.)

Psovití - Vlk obecný (*Canis lupus* L.)

Psovití - Vlk obecný (*Canis lupus* L.)

Pojmenování

☐ samec - vlk, samice - vlčice, mládě - vlče

Popis

☐ výška v kohoutku - vlk 70 - 85 cm, vlčice 65 - 80 cm

☐ podobá se německému ovčákovi, ale je štíhlejší, v kohoutku je vyšší než v zadní části těla

☐ širší hlava, světlá šikmo posazená

☐ oháňka (ocas) svěšená šikmo dolů, dlouhá 30 - 55 cm

☐ délka těla vlka 120 - 175 cm, vlčice 105 - 160 cm

☐ hmotnost vlka 40 - 65 kg, vlčice 25 - 45 kg

☐ zbarvení srsti rezavohnědé s tmavším odstínem na hřbetu, Na bocích přechází od rezavě hnědé barvy na žlutobílé břicho, barevná proměnlivost od šedého do tmavého odstínu není vzácná

☐ charakteristický pohyb - pružná lehká chůze, volný střídavý klus a vytrvalý běh při štvání kořisti, kdy se pohybuje dlouhými skoky

☐ vlci skolí, vyjí, štěkají a vlčata skučí a štěkají

☐ vynikající čich a sluch, zrakem se orientuje pouze na kratší vzdálenosti

☐ vlk je větší než vlčice, ale zbarvení je shodné, a proto v terénu rozeznat pohlaví je téměř nemožné

Psovití - Vlk obecný (*Canis lupus* L.)

Biologie

- ☐ obývá především horské lesy s množstvím pasek a pastvin, kde loví zvěř i domácí zvířata
- ☐ lovecké území si značí močí a trusem, s kterým se vylučuje pach přířitních žláz
- ☐ loví srnčí, jelení i černou zvěř, zejména slabší jedinci, menší hospodářská zvířata, nejčastěji ovce, drobné hlodavce, padliny, plody keřů a stromů
- ☐ v zimním období loví ve smečkách, uloví často i zvěř velmi dobrou v kondici
- ☐ loví stopováním zvěře, ke které se připlíží, a potom jí skokem strhne
- ☐ při lovu ve smečce je dokonalá souhra, kdy část smečky vybranou zvěř štve a část smečky udržuje pouze kontakt a ve chvíli, kdy štvaný kus ztrácí síly, zaútočí smečka, která vyčkávala, a kus strhne
- ☐ je aktivní především v noci, pouze tam, kde je klid, loví i ve dne
- ☐ od jara do podzimu žije v rodinách, začátkem zimy se k rodině přidruží mladí vlci z předešlého roku a žijí až do jara ve smečce
- ☐ smečku nejčastěji tvoří příbuzní vlci, pouze v tuhých zimách se smečky spojí a žijí společně až do jara
- ☐ žijí v monogamii, kaňkování jev lednu až březnu
- ☐ vlci o vlčice svádí urputné souboje
- ☐ vlčice je plná 62 až 65 dnů.
- ☐ vrhá v květnu až červnu ve vlčím kotci (brlohu), který bývá pod skalními převisy a vývraty

Psovití - Vlk obecný (*Canis lupus* L.)

- ☐ počet mláďat od 3 do 8
- ☐ vlčata 10 - 12 dní slepá a po 6 týdnech kojení je vlčice začíná přikrmovat většinou masitou, natrávenou potravou, kterou vyvrhuje ze žaludku
- ☐ mladí vlci zůstávají v rodinných smečkách přes celou zimu a od konce léta se zúčastňují lovu s rodiči
- ☐ pohlavně dospívají druhým rokem, ale páření se zúčastní až třetím rokem
- ☐ k přebarvování dochází v květnu a říjnu

Chrup

- ☐ 3.1.4.2 /3.1.4.3

Rozšíření v ČR

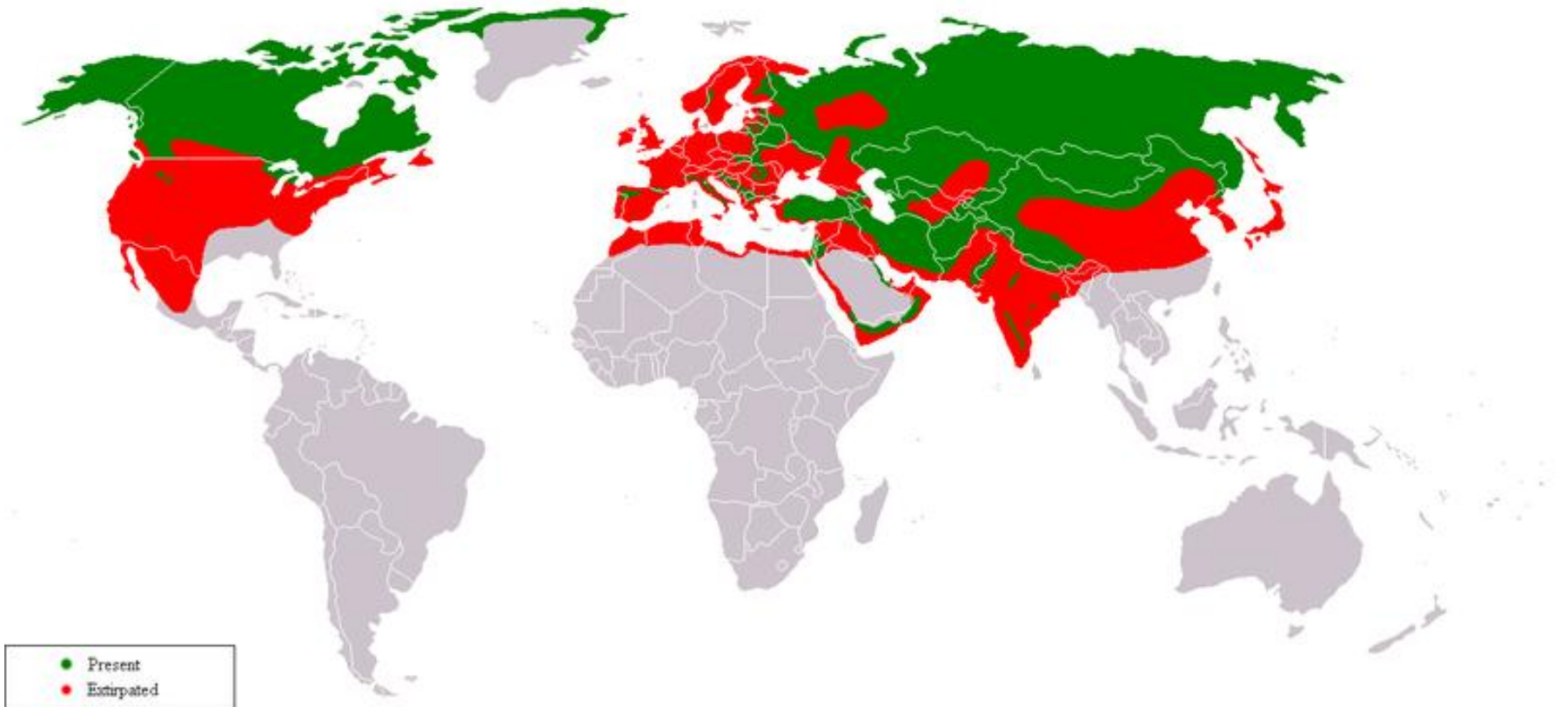
- ☐ v Čechách nežije stále, v tuhých zimách se k nám zatoulává ze Slovenska a Polska (Beskydy a Jeseníky)

Myslivecký význam

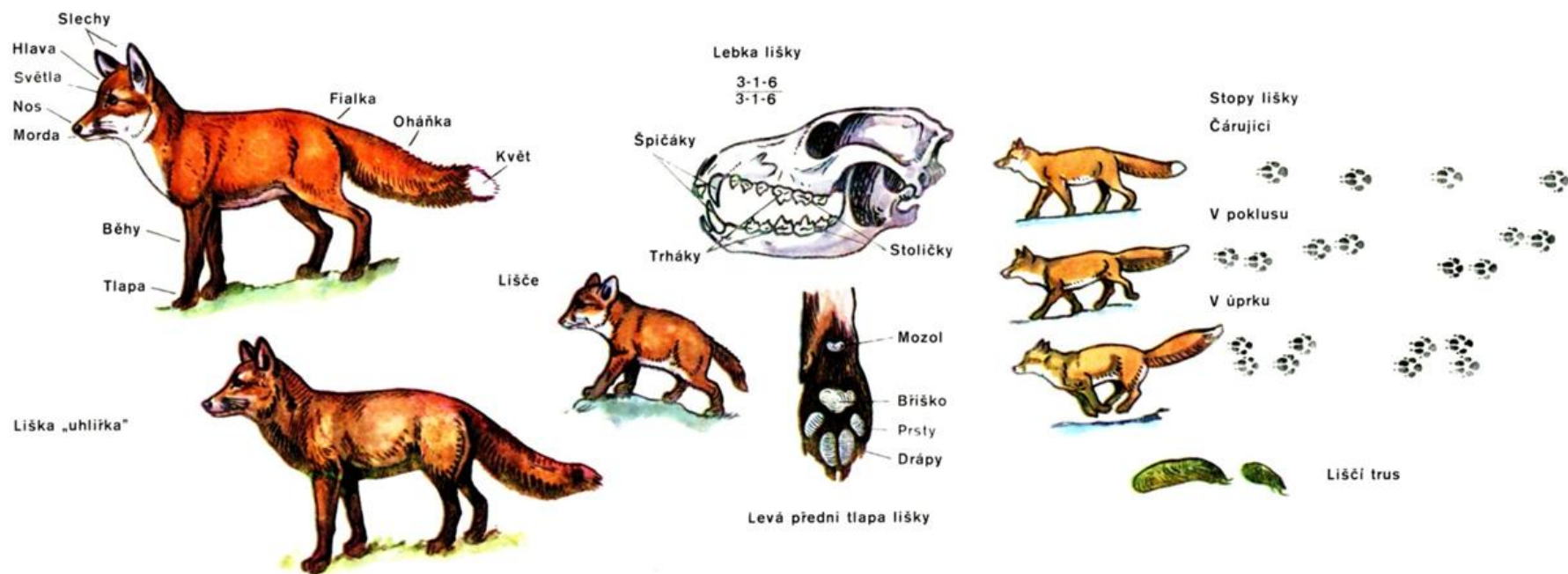
- ☐ v zemích, kde jsou vlci stálou zvěří, je významnou trofejovou šelmou

Psovití - Vlk obecný (*Canis lupus* L.)

Areál rozšíření

Psovití - Liška obecná (*Vulpes vulpes* L.)

Psovití - Liška obecná (*Vulpes vulpes* L.)

Psovití - Liška obecná (*Vulpes vulpes* L.)

Pojmenování

- ❑ samec - lišák, samice - liška, mládě - lišče

Popis

- ❑ výška v kohoutku - lišák 37 - 40 cm, liška 32 - 38 cm
- ❑ válcovité protáhlé tělo a kratší běhy, délka těla - lišák - 60 - 75 cm, liška - 55 - 70 cm
- ❑ ocas (oháňka) 30 - 50 cm, bíle zbarvený konec oháňky - kvítek
- ❑ hmotnost - lišák od 8 - 13 kg, liška od 6 - 10 kg
- ❑ srst rezavě červená s bílou spodinou těla, která začíná na krku a přechází na břicho
- ❑ častá barevná proměnlivost od tmavé barvy (uhlíčka s tmavými boky a tmavou spodinou těla) po světlé zbarvení (liška březová), nebo s tmavě rezavohnědým pruhem na hřbetu, který je kolmo přetnut pruhem přes přední běhy v podobě kříž (liška křížová)
- ❑ liška štěká, skolí a liščata kamží
- ❑ velmi dobrý čich, sluch i zrak
- ❑ velmi ostražitá
- ❑ lišák bývá větší, ale v přírodě to není k rozeznání

Psovití - Liška obecná (*Vulpes vulpes* L.)

Biologie

- ❑ obývá rozsáhlé i menší lesy od nížin až po horské oblasti, v letním období žije i v polích, kde nachází dobrý kryt v kulturních plodinách (obilí, řepka, kukuřice, řepné lány)
- ❑ vyhrabává si nory, v kterých přebývá
- ❑ potrava - brouci, hlemýždi a drobní hlodavci, drobná zvěř - zajíc, králík, bažant, i srnče, muflonče, domácí zvířata, jedna liška za rok uloví 4 až 5 tisíc hrabošů, spadané ovoce, maliny, borůvky apod.
- ❑ má večerní a noční aktivitu, ale tam, kde je klid, anebo v době nouze, loví i ve dne
- ❑ žije samotářsky, přes den přespává v noře (v brlohu, kde spí v kotli), nebo v různých příležitostných úkrytech, jako jsou betonové propusti, mostky, stohy, polní kultury
- ❑ kaňkování probíhá v lednu a únoru
- ❑ liška je plná 51 - 54 dnů, liščata vrhá v dubnu až květnu
- ❑ počet mláďat je 3 - 8, někdy i více, liščata jsou asi 14 dnů nevidomá
- ❑ po měsíčním kojení liščata dostávají masitou potravu
- ❑ v případě nebezpečí liška přenese nebo odvede liščata do jiného úkrytu
- ❑ po třech měsících s nimi vychází na lov, koncem léta se liščata osamostatní
- ❑ pohlavní dospělosti dosahují ve druhém roce života
- ❑ k přebarvování dochází v květnu a říjnu až listopadu

Psovití - Liška obecná (*Vulpes vulpes* L.)

Biologie

- ☐ obývá rozsáhlé i menší lesy od nížin až po horské oblasti, v letním období žije i v polích, kde nachází dobrý kryt v kulturních plodinách (obilí, řepka, kukuřice, řepné lány)
- ☐ vyhrabává si nory, v kterých přebývá
- ☐ potrava - brouci, hlemýždi a drobní hlodavci, drobná zvěř - zajíc, králík, bažant, i srnče, muflonče
- ☐ jedna liška za rok uloví 4 až 5 tisíc hrabošů
- ☐ loví hlavně v době odstavování liščat, kdy je spotřeba masité potravy značná, a v době vysoké sněhové pokrývky, kdy se k myším a hrabošům nedostane, v době nouze loví i domácí zvířata
- ☐ sbírá spadané ovoce, maliny, borůvky apod.
- ☐ má večerní a noční aktivitu, ale tam, kde je klid, anebo v době nouze, loví i ve dne
- ☐ žije samotářsky, přes den přespává v noře (v brlohu, kde spí v kotli), nebo v různých příležitostných úkrytech, jako jsou betonové propusti, mostky, stohy, polní kultury
- ☐ kaňkování probíhá v lednu a únoru
- ☐ liška je plná 51 - 54 dnů
- ☐ liščata vrhá v dubnu až květnu v brlohu, který si sama vyhrabe, ale daleko častěji používá brlohy jezevců nebo přírodních úkrytů pod vývraty, skalními převisy, stohy apod.
- ☐ počet mláďat je 3 - 8 a více

Psovití - Liška obecná (*Vulpes vulpes* L.)

Chrup

☐ 3.1.4.2/3.1.4.3

Rozšíření v ČR

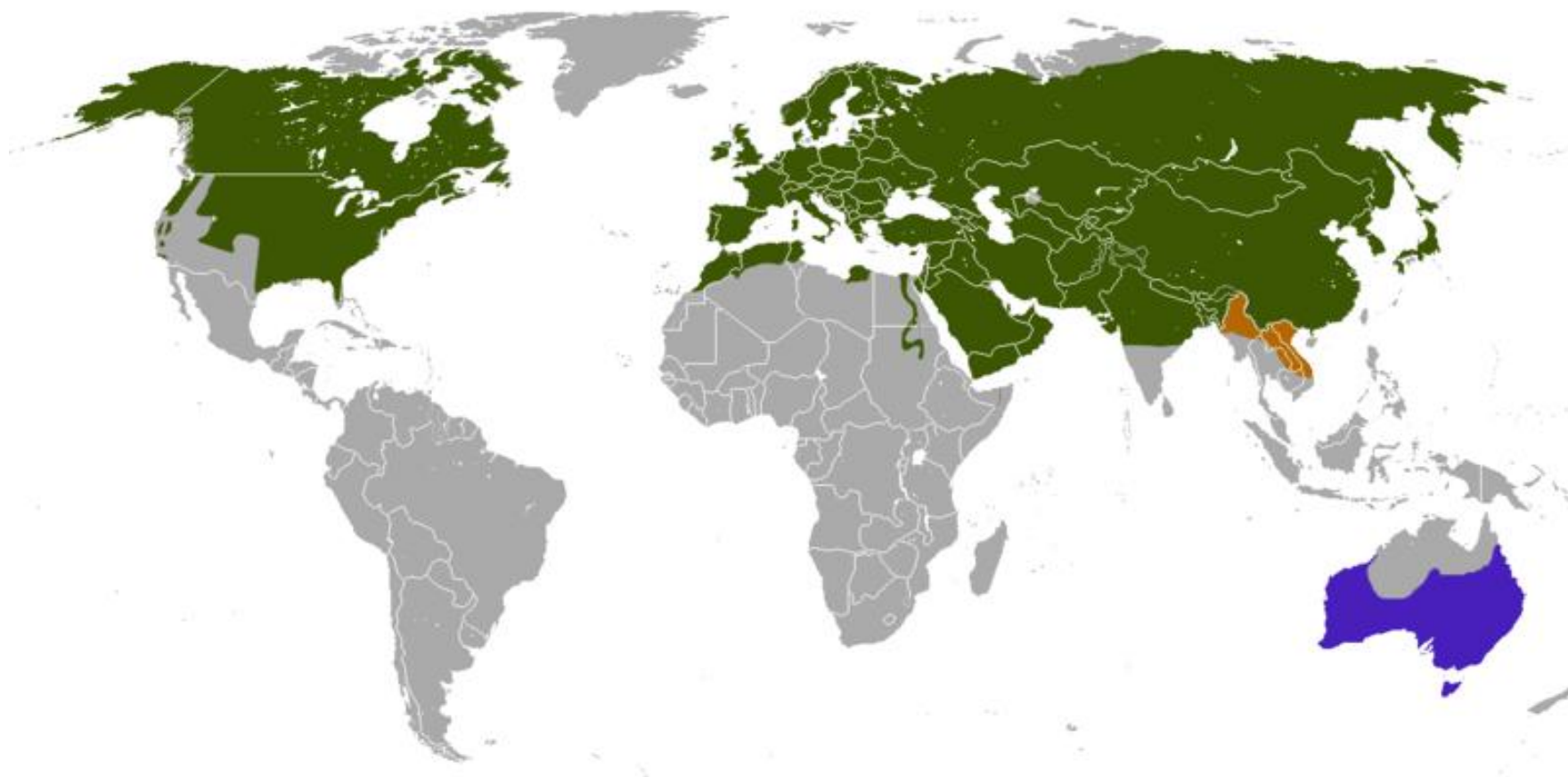
- ☐ je rozšířena od nížin až po horská pásma
- ☐ populační hustota je v přímém vztahu s populační hustotou živočichů, kteří jsou v jejím potravním rejstříku

Myslivecký význam

- ☐ v honitbách, kde jsou lišky udržovány v přiměřeném stavu (1 liška na 500 až 1 000 ha plochy), jsou jako tzv. zdravotní policie kladným činitelem, který odstraňuje slabé a nemocné kusy a zabraňuje tak případnému šíření nákazy (tularemie, kokcidiózy)
- ☐ v intenzivních chovech bažantů působí značné škody
- ☐ nebezpečná je přenášením a šířením vztekliny

Psovití - Liška obecná (*Vulpes vulpes* L.)

Areál rozšíření

Psovití - Liška obecná (*Vulpes vulpes* L.)

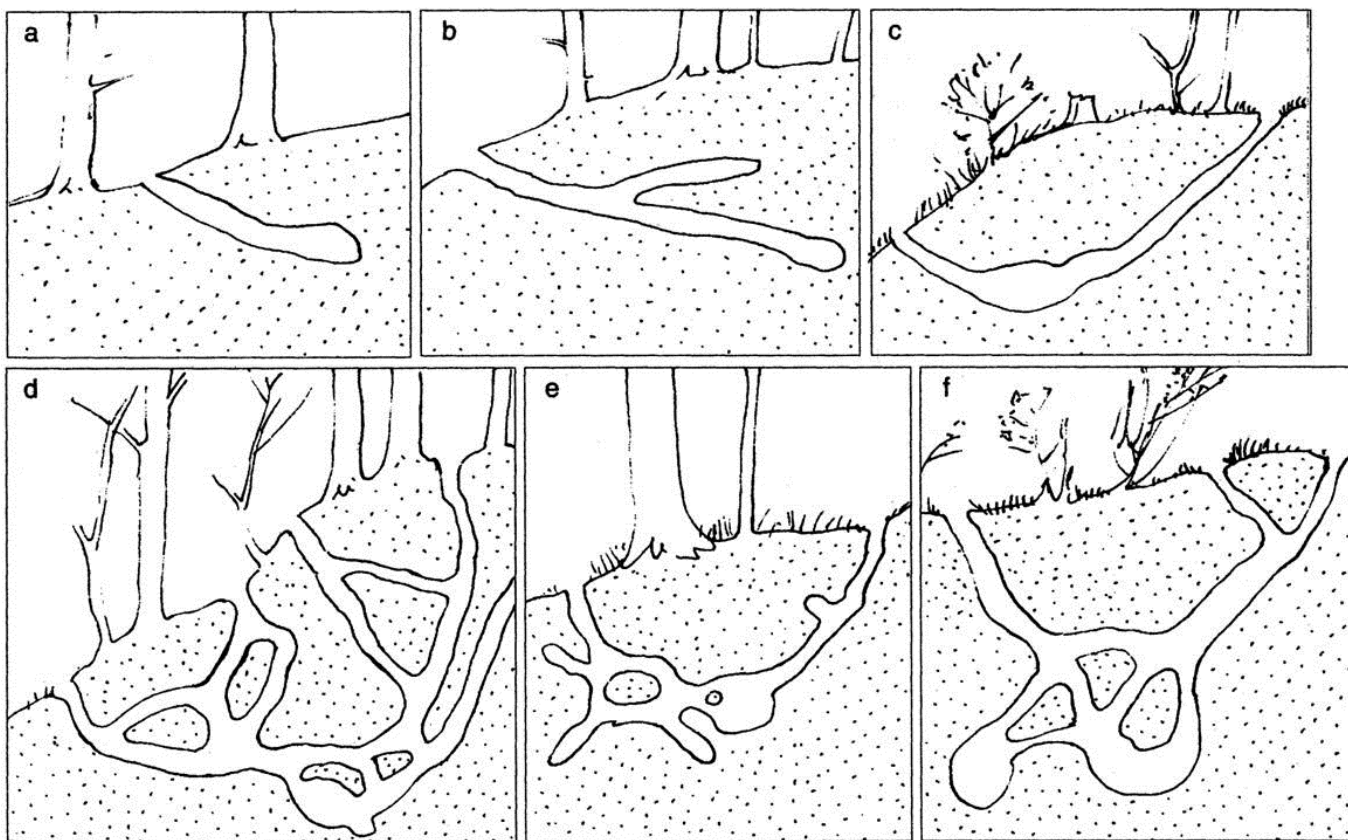

Psovití - Liška obecná (*Vulpes vulpes* L.)

Typy liščích nor

a, b, c - jednoduchá nora, většinou nová

d, e, f - mnohaleté nory (města), kde žije často i jezevec

Psovití - Psík mývalovitý (*Nyctereutes procyonoides* Gray)

Psovití - Psík mývalovitý (*Nyctereutes procyonoides* Gray)

Pojmenování

- ❑ samec - pes, samice - fena, mládě - štěně

Popis

- ❑ výška v kohoutku 20 - 25 cm
- ❑ zavalité tělo a středně dlouhé běhy, délka těla 50 - 70 cm
- ❑ tvarem těla se podobá jezevci, ale je vyšší a na hlavě prodloužená srst vytváří dojem široké hlavy
- ❑ ocas (oháňka) 16 - 25 cm
- ❑ hmotnost od 4 - 6 kg, před zimou od 8 - 10 kg
- ❑ srst je hnědá se sedavým až načernalým nádechem
- ❑ hlava je světle šedá s bílými pruhy do stran
- ❑ kulaté ušní boltce má zejména v mládí téměř neznatelné
- ❑ hlasový projev bručení a funění
- ❑ dobrý čich, zrak i sluch
- ❑ pohlavní dvojtvárnost není patrná
- ❑ k přebarvování dochází v květnu a v říjnu

Psovití - Psík mývalovitý (*Nyctereutes procyonoides* Gray)

Biologie

- ☐ osídluje údolí řek, potoků a rybníků v rovinaté oblasti, ale i v lužních lesích nachází vhodné prostředí
- ☐ na příhodných místech si vyhrabává nory, nebo využívá opuštěné nory liščí
- ☐ je všežravec, na podzim převládá potrava rostlinná - zelené části rostlin, semena a plody lesních dřevin, v létě a v zimě potrava živočišná - myši, žáby, ryby, ptáci, drobná zvěř, vejčká ptáků
- ☐ je aktivní za soumraku a v noci, den přespává v brlohu po liškách nebo jezevcích, případně v jiných úkrytech, jako jsou propusti, stohy a vývraty
- ☐ zimu přespává nepravidelným spánkem, který přerušuje při oblevách
- ☐ páření v březnu až dubnu
- ☐ fena je plná 60 - 63 dny
- ☐ vrhá v květnu v brlohu 4 - 12 štěňat
- ☐ štěňata jsou 12 - 14 dnů nevidomá, fena je měsíc kojí a po třech měsících se osamostatňují
- ☐ pohlavně dospívají v 6 - 10 měsících

Psovití - Psík mývalovitý (*Nyctereutes procyonoides* Gray)

Chrup

☐ 3.1.4.2/3.1.4.3

Rozšíření v ČR

- ☐ není naší původní zvěř, jeho domovinou je Čína, Japonsko, Mandžusko, Korea, východní Sibiř
- ☐ byl vysazen na Ukrajině - přes Polsko a Slovensko se dostal v 1/2 padesátých let 20. stol. do Čech
- ☐ postupně osídlil celé území republiky

Myslivecký význam

- ☐ nemá velký myslivecký význam
- ☐ v případě většího rozšíření je třeba počítat se značnou škodlivostí na hnízdech ptáků
- ☐ kožešina psíka je cenná a v budoucnu může být tento druh i trofejovou šelmou

Zdroje

HROMAS, Josef a kolektiv. Myslivost. Písek: Matice lesnická, 2008, ISBN 978-80-86271-00-2.

Liebl, František. Myslivost v obrazech I. díl – Zoologie. Praha: Tomos, reklamní agentura Černá růže

Forst, Pavel a kolektiv. Myslivost. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1983

Forst, Pavel a kolektiv. Myslivost. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1975

Bergl, Jaroslav a kolektiv. Myslivost. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1984

Mottl, Stanislav a kolektiv. Myslivecká příručka. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1970

Vach, Miloslav a kolektiv. Myslivost. Neuvedeno. 1996.

Zdroje

Str. 4 CHILL, Twilight. wikipedia.cz [online]. 21. 11. 2010 [cit. 7.11.2012].

Dostupný na WWW: http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/8/82/Wolf_and_Fox_Hunt_by_Rubens1.jpg

Str. 6 LANDGRAF, Bernard. wikipedia.cz [online]. 2005 [cit. 26.10.2012].

Dostupný na WWW: <http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/2/23/Canis_lupus.jpg>.

Str. 10 USER ERIBRO ON SV.WIKIPEDIA. wikipedia.cz [online]. 5 juni 2006 [cit. 26.10.2012].

Dostupný na WWW: <http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/8/84/Gray_Wolf_Range.png>.

str. 12 ORLAND. wikipedia.cz [online]. červen 2006 [cit. 26.10.2012].

Dostupný na WWW: <http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/2/29/Red_fox_norway_1.JPG?uselang=cs>.

Str. 17 ZOOLOGIST. wikipedia.cz [online]. 19 February 2009 [cit. 26.10.2012].

Dostupný na WWW: <http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/1/10/Wiki-Vulpes_vulpes.png>.

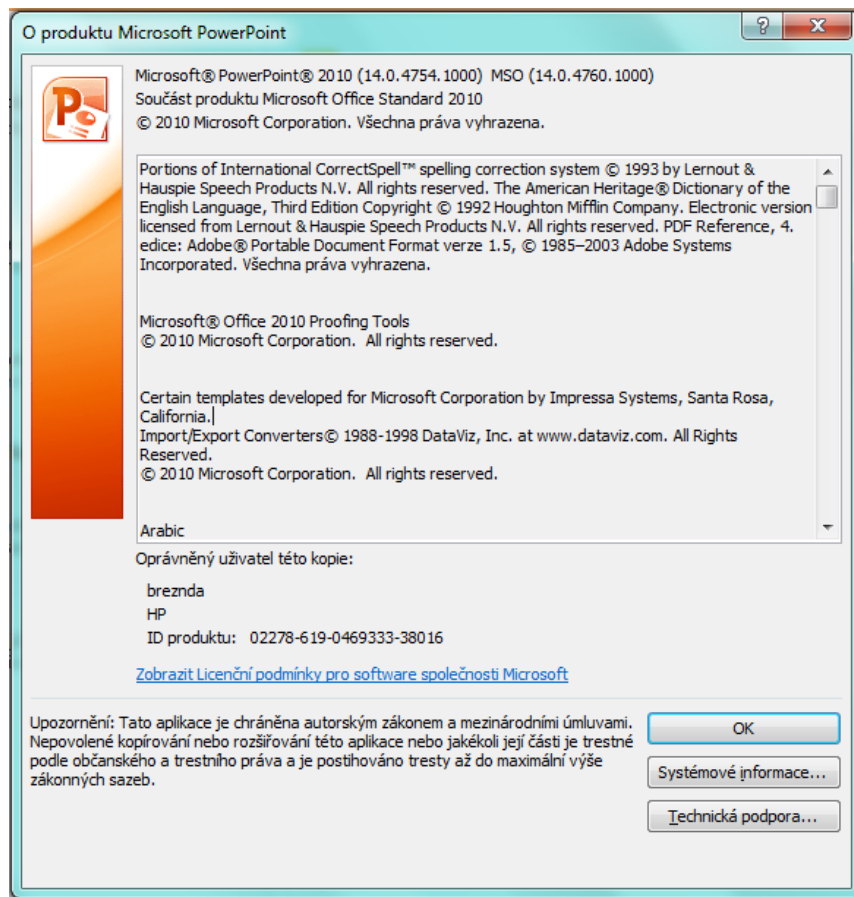
Str. 18 DESCOUENS, Didier. wikipedia.cz [online]. 31. října 2009 [cit. 26.10.2012].

Dostupný na WWW: <<http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/7/7c/RenardCr%C3%A2ne.jpg>>.

Str. 20 663HIGHLAND. wikipedia.cz [online]. 8. ledna 2006 [cit. 26.10.2012].

Dostupný na WWW: <http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/5/51/Tanuki01_960.jpg>.

Zdroje

**Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Ing. Petr Ťulpík.
Financováno z ESF a státního rozpočtu ČR.**